

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrť » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravništvu prejemam:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrť » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 75.

V Ljubljani, v petek, 3. aprila 1903.

Letnik XXXI.

Avstro-ogrška nagodba.

Dunaj, 2 aprila.

Sinoči je vlada v nagodbenem odseku komaj ušla velikemu porazu. Le slučaj je nanesel, da ni nagodbeni odsek sprejel predloga, naj se nadaljna razprava odloži. K večerajšnjemu poročilu moram še naslednje dostaviti:

Za Schöpferjem, ki je govoril proti nagodbi, se je oglašil ministerski predsednik dr. pl. Körber, da odgovarja raznim predgovornikom. Bil je gotovo v zadregi, ker on sam najbolje vé, da nagodba ni taka, kakor si jo je sam želel in jo morajo zahtevati avstrijski ljudski zastopniki. Zato nas je dr. pl. Körber tolažil, da tudi Ogrji niso zadovoljni. To je istina, a Ogrji bodo le tedaj zadovoljni, ko se bodo uresničile njih politične sanje. Sicer pa tudi madjarska drevesa ne zrasto v nebesa, in njih sanje o ogrski državi od Adrije do Črnega morja so naravnost smešne. Morda se še uresničijo besede posl. Biankinija, da Hrvatska ni še obračunala z Madjari.

Dalje je dr. pl. Körber zagovarjal nagodbo s stališča skupne države in dinastije. Rekel je: »Monarhije bi ne bilo, ko bi je dinastija vedno ne branila in čuvala. Ko bi se razdružili Avstrija in Ogrska, zgubili bi polovico svoje veljave.«

Podpišemo vse te besede; iste misli, isto prepričanje sta izražala tudi predgovornika Biankini in Zitnik. Osobito mi južni Slovani v Avstriji smo tesno navezani na obstanek države. Zato smo vedno odločni in odkriti zagovorniki habsburske države kot velesile. Ravno s tega stališča pa tudi obsojamo pretirane madjarske zahteve in grajam avstrijsko vlado, ki se zбоji vsakega madjarskega ropota in navihanih brk ter rokavov, da odneha. Ako merodajni faktorji dovolijo Ogrom se zahteve glede samostojne ogrske armade, potem sami silijo v vodo in pogubo. Te ogrske zahteve popolnoma soglašajo, če tudi iz drugih razlogov, z vsemenskimi težnjami. Vsenemci žele, kar je njihov zastopnik večeraj v odseku brez ovinkov naglašal, naj se Avstrija popolnoma loči od Ogrske in stopi pod jerobstvo Nemčije. In kaj bi bila s časom Avstrija, ako se po

svoji krivdi poniža do male države, drugega nego nemška satrapija. Ker se tega bojimo, zato svarimo merodajne kroge, naj še o pravem času zavró kolo, da se državni voz ne zvrne v jarek ter razleti v dva kosa.

Ko se govorili še Kaftan, Romanczuk, Menger, Axman in Malfatti, je dr. Schalk predlagal: »Odsek sklene, da se preide na dnevni red o nagodbi, vlada naj pa takoj izdela nov avtonomni carinski tarif ter prične z Nemčijo pogajanja glede tesne carinske in trgovinske pogodbe.«

Prvi del predloga, naj se namreč nagodba položi „ad acta“, je bil samo s 15 proti 13 glasovom odklonjen. Ker šteje odsek 48 članov in načelnik Jaworski ni glasoval, je bilo torej 19 članov odsotnih. Eni so bili slučajno v drugih odsekih, nekateri pa sploh niso bili v zbornici.

Ne smem zamolčati, da tudi češka opozicija ni resna. Poslanec Kaftan je bil sam vložil predlog v istem smislu, a ga v zadnjem trenutku umaknil. Nato si ga je osvojil dr. Schalk ter dostavil še drugo polovico, ki pa je bila odklonjena s 24 proti 4 glasovom. Odsotna sta bila tudi dva češka poslanca. Sicer bi se svet ne bil podrl, tudi ko bi bil prodril Schalkov predlog, a za vlado bi bil to hud moralen udarec. Zato je baje g. dr. pl. Körber po tem glasovanju vskliknil: »No, to je že preveč«. A to ni še vse, ker trnjeva pot je še dolga. S 17 glasovi proti 12 je nato odsek sklenil, da se po praznikih prične nadrobna razprava.

Volitev dunajskega župana.

Jutri dopoldne ob 11. uri bo dunajski krščansko-socialni občinski zastop šestič izvolil dr. Karola Luegerja županom avstrijske prestolnice. Zanj bodo oddali glasove vsi krščansko-socialni odborniki, neznatno številce belih glasovnic, ki jih oddali opozicionalci, ne pride v poštev. — Dr. Lueger bo torej jutri šestič izvoljen županom. Prva volitev se je vršila 29. maja 1895. Pri tretjem glasovanju je dobil dr. Lueger 70 glasov. Ker izvolitve ni sprejel, je bil občinski zastop razpuščen; dr. Friebeis je prišel na krmilo. Po novih volitvah je bil dr. Lueger drugič izvoljen za župana 29. oktobra 1895 s 93 od 137 glasov. Cesar pa izvolitve ni potrdil, valed Cesar se je dne 13. novembra istega leta vršila nova volitev. Dr. Lueger je bil tretjič izvoljen županom, valed Cesar je bil

občinski zastop v novič razpuščen. Nova volitev se je vršila 18. aprila 1896. Četrtrič izvoljeni dr. Lueger je dobil 96 od 138 glasov. Vsled takratnih razmer se je pa moral za eno leto odpovedati na korist Strobachu, ki je bil 6. maja izvoljen za župana. Šele po preteku te dobe je mogel dr. Lueger zasesti županski stol dunajskega mesta ter premagati vse ovire. Dne 8. aprila 1897 je bil namreč s 93 od 132 glasov petič izvoljen za župana. Z današnjim dnem pa mu je potekla šestletna funkcijska doba in potrebna je bila nova volitev.

Nagodba v nevarnosti.

Nagodbeni odsek je v zadnji seji, kot poročamo na drugem mestu, zaključil glavno razpravo in sklenil prehod v nadrobno razpravo. A le za las je manjkalo, da se ni izjalovila cela stvar, kajti le s 15 glasovi proti 13 je odsek odklonil prvi del predloga poslanca Sebalka, naj se preide preko vladne predloge na dnevni red, oziroma da se ista a priori zavrže. Najmanjša posledica, ki bi jo bila povzročila odklonitev vladnih predlog, bi bila nova volitev nagodbenega odseka ter pričetek generalne razprave. Kar je pa najbolj zanimivo, je to, da so vladi povzročili to neprimliko ravno oni elementi, ki se pri raznih sprejemih in dvornih obedih najbolj bijejo na prsa kot delavna in državo ohranjujoča stranka. Manjkalo je pri seji 19 članov takozvane vladne večine, mej tem ko so bili navzoči skoro vsi člani opozicije. Ni čuda torej, da je Körber po glasovanju o tem predlogu proti nekemu zborniškem uradniku nejevoljno zaklical: »To je pa vendar prehudol!« Neki Poljak je nato zaklical: »Gospod Körber bo moral prekoračiti še marsikako trnjevo pot!« Menil je brčkone glasovanja v nadrobni razpravi.

Obnovitev trgovinskih pogodb z zunanjimi državami.

Ceravno je po mnenju poučenih krogov že skrajni čas, da naša vlada prične obvezne dogovore z zunanjimi državami glede sklepanja trgovinskih in carinskih pogodb, se vendar doslej ni še nič zgodilo pri nas. S tem se ne rečeno, da se ne vrše tozadavne predpriprave, toda oficijelno vlada doslej še ni nastopila, in tudi ne more, dokler jej parlamenta ne dovolita v to svrhu potrebne podlage. V avstrijskem parlamentu v tem oziru sicer ne bo zadela ob kdove kake ovire, drugače je pa sedaj onstran Litve, kjer z delom niti niso pričeli. Kako se v teh ne-normalnih razmerah reši to kočljivo vprašanje, doslej še nihče ne vé. Najprej se prične pogajanja z Rusijo in Nemčijo. Prva se je že izjavila za tozadavni dogovor, v Berlinu se pa vrše v tem oziru dogovori z av-

stro-ogrskim in ruskim zastopnikom, posebno glede časa in kraja konečnih obveznih konferenc. Brčkone se merodajni krogi odločijo za Berlin kot nekako središče. Nekoliko suma vzbuja v avstrijskih krogih dejstvo, da je Nemčija prevzela inicijativo.

Obstrukcija na Ogrskem.

Tekoči mesec bi se imeli na Ogrskem kakor pri nas završiti letošnji vojaški nabori, toda ondi niti pričeti niso mogli z njimi in vojna uprava niti ne vé, kdaj se pojavi za to ugodni trenutek. Obstrukcija v ogrski zbornici namreč z vsakim dnem napreduje in se razteza sedaj poleg vojne predloge tudi na proračunski provizorij. To se pred vsem jasno razvidi iz izjave poslanca Barabasa v budgetnem odseku. Ta mož je rekel mej drugim: »Izjavljam javno in odkrito, da ne samo ne dovolim budgetnega provizorija, marveč si bom tudi z vsemi silami prizadeval, da preprečim dovolitev provizorija, dokler vlada ne umakne vojnih predlog.« Te izjave seve vlada ne more mirno prenesti, ker vé, da stoji za tem poslancem močna opozicionalna stranka, ki hoče za vsako ceno strmoglaviti vojno predlogo ali pa Szellov kabinet. Szell je že uvidel, da se opozicija ne šali, ter je po poročilih iz Budimpešte sklenil pričenši s 1. majem vladati brez parlamenta. Do avgusta hoče na ta način obstrukcijo izstradati (?) in potem tem hitreje završiti delo. Če bo le šlo. — Velike skrbi povzroča Szellu zborniški predsednik grof Apponyi, ki v vladnih očeh simpatizira z opozicijo in baje že sedaj izjavlja, da bo v slučaju ex lex stanja odložil ne samo predsedništvo, marveč tudi mandat. Enako stališče je namreč grof Apponyi zavzel tudi v Banffyjevi dobi. To pa bi bilo Szellu silno neljubo, ker mora priznati, da ima predsednik za seboj več vladincev, nego vlada sama.

Proti protestnim deputacijam.

Zanimivo poročilo prinašajo dunajski listi iz Budimpešte. Szellovi vladi so, kot znano, zelo neljube številne, na stotine mož broječe deputacije, ki prinašajo iz vseh krajev Ogrske odločne proteste proti vojnim predlogom. Da bi temu odpomogla, je izdala te dni po državnem tajniku v trgovinskem ministerstvu, grofu Wickenburgu, na vsa železniška obratna vodstva naredbo naslednje vsebine: Da se ne moti preveč promet na železnicah in ne povzročajo prevelike zamude pri osebnih vlakih, morajo zahtevati obratna vodstva, da se vsaka večja skupina potnikov priglasi vsaj 14 dni pred potovanjem. S tem meni Szellova vlada omejiti romanje številnih opozicionalnih čet v Budimpešto. To se ji pa seve ne bo posrečilo, ker bodo opozicionalni vodje lahko uredili

LISTEK.

P. Hartman in oratorij „Sv. Frančišek“.

(Konec.)

Tretji del nas prestavi k smrti postelji svetnikovi. Žalostna in temna je harmonija, zginil je blišč, nastala je temota, ktere ne razsvetljuje več svetle strune glas. „Povest“ poroča, da umira sveti mož, ki želi razvezan biti in biti s Kristusom. „Beneveniat soror mea mors“ (dobrodošla mi sestra smrt)! Preden pa umrje, želi slišati še solnčno pesem in pesem o sestri smrti. Njegovi bratje ustrezajo želji in zapojó priljubljeno mu pesem v možkem zboru. Nato eden izmed bratov čita evangelij in Frančišek, ležeč na goli zemlji, zadnjikrat opominja brate. Ne more več dosti govoriti, v pretrganih stavkih reče: „O ljubljani bratje, poslušajte me! Mnogo smo obljubili, še več nam je obljubljenega; spolnujmo ono, hrepenimo po tem. S svojim glasom kličem k tebi, o Gospod! — Več ne more govoriti; bratje nadaljujejo psalm „... izpelji mojo dušo iz ječe, pravični me pričakujejo...“ Kratak, a silen prevrat in harmoniji iz f-dur v h-dur, v katerem obvisi harmonija, harpa edina izvaja lomljene akorde, ki se

dvigajo kvišku in naznanjajo preselitev svetnika gori v nebeške višave. „Povest“ recitira na enem samem visokem glasu besede: „In blaženi mož je umrl v Gospodu.“ — V resnici mojstrsko delo, ki zapušča globok vtis. — Brat Angelo sedaj oznanja žalostnim zapuščenim, da Frančišek, ubog in ponižen na zemlji, je šel bogat v nebesa, sprejet z rajskimi slavospevi. Sedaj nastopi mešan zbor in v priprostem, a srčnem spevu opisuje slavo svetnikovo v nebesih: „O sanctissima anima.“ Presveta Trojica vabi Frančiška: „Ostani pri nas na veke!“ Krepek, fugiran zbor, z lepimi sekvencami. Večkrat se ponavlja poziv: Mane nobiscum! in pomeni večno trajnost v nebesih.

To je kratka analiza oratorija, in sedaj še sklepna beseda. O tem oratoriju so se čule razne kritike. Enim dopada nad vse, drugim ni všeč zbog svoje priprostosti. Tem odgovarjam: Snov oratorija tirja od strani skladatelja in od strani občinstva v ersko mišljenje. Kdor pozna duhá sv. Frančiška, njegovo filozofično-socialno teženje, ki je pozabilo sebe, živelo le za blagor drugih in se skazovalo v zatajevanju in poniževanju, ta bode priznal, da je umetnik pogodil pravo in se nikjer ni pregrešil v zasnovi in izpeljavi zoper ta načela; tem manj, ker ne obdeluje kakor Tinel svetnega življenja Frančiškovega pred svojim spreobrnjenjem. Res je, da Hartmannova glasba ni koncertna glasba; on želi spo dbujati, boljšati, ne razveseljovati, kratkočasiti.

Njegova glasba je misijonska glasba, ki prihaja izza samostanskega zidovja k nam in nas želi vpeljati v ascetične sfere. Zategadelj je stokrat bolje, da se oratorij izvaja v cerkvi, ne pa v koncertni dvorani. Kakršnega duhá, kakršno pripravo prinese kdo k oratoriju, takšen bo tudi učinek oratorija zanj. Slavno občinstvo pripraviti zanj, je namen teh vrstic. Slavni slikar Giotto je slikal v srednji cerkvi Asiški svetnika z jako primitivnimi sredstvi. Dandanes uporabljajo akademiki vse barve. Kdo pa si bode usodil kritikovati slavna dela Giotto-jeva? Nekateri slike v naši stolnici so delane z dvema barvama; so li manjše vrednosti, kakor moderne? Nihče bi si ne upal trditi tega, marveč vsak poznavalec občuduje umetniško delo. Hartmann sklada, ker in kakor ga sili srce. Sicer pa to ni celi Hartmann. Njegov oratorij „Peter“ stoji na višjem glasbenem stališču, vendar je izšel pred Frančiškom, Frančiška si pa misli tako. Kdor ni proučeval drugih Hartmannovih del, ne more soditi o njem. Resnica pa je in ostane, da je Hartmann pošten glasbenik, ki noče več veljati, kakor je, ki zloga iz višjih namenov, ki želi boljšati, ne samo vedriti. Mnogih dela se cenijo višje, dasi nimajo toliko notranje vrednosti. Nikakor tedaj ne pričakujemo, da bi Hartmannovo delo v senco postavilo dela klasičnih oratorijancev, pač pa želimo, da bi oratorij Frančišek lepo, blago vplival na sprejemljiva srca.

P. H. S.

potovanja tako, da bodo prihajali v Budimpešto kar posebni vlaki. Sicer bo pa ta odredba dala povod novim nastopom opozicije v zbornici.

Iz brzojavk.

Umeščen je praškega župana. Zupan dr. Srb je bil včeraj drugič umeščen na stol praškega župana. V ime vlade ga je pozdravil namestnik grof Coudenhove. — Proti samostojnosti Galicije se v peterburškem »Kraju« jako odločno izjavlja poljski dopisnik, kateri je član visoke birokracije dunajske. Pravi, da bi bila izločitev Galicije škodljiva ne le celokupnosti avstrijske države, ampak tudi tej deželi sami. — Wawel pride iz državne v deželno last. Ta veliki krakovski grad, ki služi zdaj za kasarno, bo država polagoma prepuščala deželi: prvi del leta 1905, drugi del leta 1907 in zadnji del leta 1909. — Sestane k Loubeta s kraljem Edwardom. Na potu v Algir se bo Loubet v Marzili sošel z angleškim kraljem Edwardom. — Kartuzijani in franc. vlada. Neavtorizirani red kartuzijancev je z naglo opustitvijo svojih bolniških in sirotinskih zavodov povzročil vladi silne nepravilike. Vlada je morala v največji naglici poskrbeti za neko nadomestilo. — Dogodki v Maroku. »Morning Post« javlja iz Tangerja: Cesta v Fez je zaprta, ker se bje boj med plemenoma Beni Hassan in Ser Agda. Tudi cesta med Tangerjem in Tetuancem še ni odprta. Iz različnih okrajev prihajajo vesti o nemirih, a vlada se kaže nedeljavno.

Vožnje za bohinsko železnico.

Iz selške doline, 2. aprila.

Odkar se je začela graditi bohinska železnica, bjejo kranjski kmečki posestniki v okolici nove proge boj za zaslužek. Ti posestniki malih kmetij, prizadeti po železnici s pomanjkanjem oziroma podraženjem delavskih moči, so upali, da dobijo nekaj odstotnine s tem, da jim bode železniška uprava izročila nekaj vožnje. Kakor se je dosedaj pokazalo, so se bridko varali. »V deželi Krajni tujec gospodariti.«

Znane so cenjenim bralcem »Slovenca« pritožbe voznikov v bohinski dolini. V začetku se jim je pokazal zaslužek, pozneje ga jim je uničil tuj tekmeč. Pritožbe na shodu zbranih županov, interpelacije poslanecv so bile brezvpešne. Zakaj? Vzrok bode najbrž ta, ker železniška uprava protežira tujce.

Posestniki selške doline, ki so sosedje Primorske, kjer bode tekla nova železnica, imajo na razpolago dokaj vprežne živine in so po sveji pridnosti zmožni in potrebni zaslužka, želeli so tudi dobiti nekaj vožnje pri novi železnici. Odločeno je bilo, da bode vrtili predor skozi Crno prst od Podbrda in ta bode potreboval veliko stavbinega gradiva. Država je zidala 11 klm. nove ceste od Podrošta do Podbrda, da bode boljša zveza za prevažanje iz Škofjeloke; ta cesta, ki ji je dala dežela podporo in jo bode pozneje dobila tudi dežela v oskrbovanje, koristila bode največ železnici. Ker bi to prevažanje najlažje izvrševali posestniki domačini iz okolice škofjeloke in selške doline, je naravno, da so se tudi zato zanimali in se zbrali v resno posvetovanje glede tega podjetja.

Tvrdka Ceconi oddala je že prej, ko ni bilo prave ceste, nekaj vožnje za slabo ceno nekemu posestniku, ki je pa takrat težavo to opravljal.

Po posvetovanju obrnili smo se s prošnjo po poslancih do železniškega ministerstva. Ministerstvo je obljubilo, da se bode v prvi vrsti oziralo na te posestnike in naročilo dr. Iv. Šusteršiču, da naj se sestavi izmed teh konsorcij, ki bode prevzel garancijo za izvršitev prevzetega dela.

Konsorcij se je sestavil iz premožnih posestnikov in bi se bil v slučaju lahko pomnožil ter vložil zahtevano kavcijo.

Govorilo se je, ko bode cesta dodelana, šlo bode na 1000 vagonov za eno leto iz Škofje Loke in to bi konsorcij tudi lahko prevzel. Zdaj je odločeno le do 500 vagonov. Mislili smo, da je stvar urejena.

Prej ko je bila cesta izdelana, prevzela je predor Crno prst tvrdka Cecon. Ker je bilo prej odločeno, da bode država sama delala, kakor se je tudi glasila brzojavka v »Slovenca«, mislili smo, da se je s tem nekaj spremenilo. Obrnili smo se zopet po naših poslancih do ministerstva, da bi vedeli kako nam je postopati. Ministerstvo je odgovorilo dr. Šusteršiču, da je oddalo delo tvrdki Ceconi z opombo, da se ima v prvi vrsti ozirati pri vožnji na domači konsorcij. Zopet je bilo vse potolaženo.

Zastopstvo konsorcija, obstoječe iz štirih moč, obrnilo se je osebno do g. Ceconija s prošnjo, da naj dá vožnjo. G. grof Ceconi je obljubil, da bo dal in naznanil, kdaj se začne. Na vse to je g. grof pozabil.

Ker so se širile potem vesti, da ne bode vožnje dobil konsorcij, ampak da vožnjo prevzame tujec, se je zopet konsorcij obrnil do zastopnika in stvar izročil poslancu Po-

gačniku, da za naprej on zastopa naše koristi.

Cesta je bila dodelana in s 1. junijem 1903 se ima začetki vožnja. Izvedeli smo od druge strani, da se ima vložiti ponudba do 15. decembra 1902.

Konsorcij se je zbral, posvetoval in vložil ponudbo.

Ponudba se je glasila po 2 K od 100 kg. in vložitev zadostne kavcije.

S 1. jan. prevzel je vožnjo podjetnik, konsorcij je dobil nekaj dni potem odgovor, da tvrdka Ceconi ne more rabiti konsorcijske ponudbe. Vzrokov ni bilo navedenih. 21. jan. je bil eden posestnik, ki je v konsorciju, osebno pri g. grofu Ceconiju in ga še prosil, naj da vsaj nekaj vagonov domačinom. Izgovarjal se je, da ne more, da je zavezan s sedanjim podjetnikom, da bode ta podjetnik dal vožnjo. Opozarjal je na to, da bode podjetnik zahteval preveč dobička, mi pa nižje kot po 2 K ne moremo voziti, ker ni to nič preveč. Nazadnje mu je rekel: Saj vam bode slednjič tudi dal 2 K. Kakor se sliši, prevzel je tujec po 2 K 20 vinar, voznikom je ponujal (pa ne konsorciju) po 1 K 60 v.

Ker je bilo suho vreme in lepa cesta, so vozniki res nekaj vozili, kajti ljudje so potrebni zaslužka. Včasih bi bili tudi več vozili, pa jih niso dobili, kajti podjetnik je vozil s 16 konji sam.

S konsorcijem se torej ni nikdo pogajal in mu tudi ni nobeden vožnje izročil. Le na nadležne prošnje so toliko odgovarjali, da so prosilce odgnali.

Konsorcij je bil pripravljen s 1. jan. prevzeti, in marsikateri posestnikov je imel odveč vožne živine pripravljene. Da bi bila tvrdka Ceconi oddala zato podjetniku, ker ni končala pogajanj s konsorcijem, je le prazen izgovor.

Poslanci so opozorjeni vložili interpelacijo, ki ni imela uspeha, kakor se iz navedenega vidi. Odgovor železniškega ministra ni odgovarjal dejanskemu stanju. Za nas ni to malenkost, kajti ni vse eno, če imajo z davki obloženi posestniki na vsak dan 200 K zaslužka, ali če ga nimajo. Ni vse eno, če deželno cesto, ki jo morajo popravljati deželani, končuje tuj podjetnik, ki ne bo za ceno nič plačal. Cesta zlasti proti kolodvoru je v deževnem vremenu taka, da naši morejo le z lahkim vozovi do kolodvora. To je nam v veliko škodo.

Poslanci! S čevlji na kveder bode treba zastopati ljudske koristi.

Slovenska Matica.

131. odborova seja, v ponedeljek, dne 30. sušca 1903.

Navzočni: Gg. Fr. Levce (predsednik); A. Bartel, P. Grasselli, dr. J. Janežič, A. Kolblar, J. Kostanjevec, dr. J. Lesar, dr. M. Murko, Fr. Novak, dr. M. Opeka, Fr. Orožen, R. Perušek, L. Pintar, M. Pleteršnik, A. Senekovič, L. Subic, A. Tavčar, dr. Iv. Tavčar, dr. A. Ušeničnik, J. Vavrič, Fr. Wiethaler, dr. Fr. Zbašnik in V. Zupančič (odborniki); E. Lah (zapisnikar). Skupaj 24.

Predsednik proglašil sklepčnost, pozdravi navzočne in da besedo zapisnikarju, da poroča iz predsedništva.

Zapisnikar poroča, da se je izstopivšim odbornikom gg. dr. Dolencu, A. Funtku, dr. I. Serncu in A. Zumeru izrekla pismena zahvala.

Isti poroča, da je Matica dr. Strossmayerju 6. avgusta lani k demantnemu jubileju doktorstva brzojavno čestitala in od slavljenca prejela pismeno zahvalo. Spomenici, ki so mu jo Hrvatje o tej priliki poklonili, je bil pridejan list s podpisi mnogih Matičarjev.

Dne 19. septembra lani je umrl Matični plodoviti sotrudnik in ustanovnik, profesor Ivan Vrhovec. Iz predsedstva se je izrazilo njegovi vdovi pismeno sožaljenje, razhišo je vihrala črna zastava, društvo mu je poklonilo venec s trakovi, pogreba se je udeležilo jako mnogo Matičarjev.

Dne 5. prosinca letos se je Matica na povabilo trgovinske in obrtne zbornice udeležila posvetovanja ankete radi udeležbe Slovencev pri razstavi v St. Petersburgu l. 1904.

Dne 15. svečana t. l. je v Novem mestu umrl Matičin ustanovnik dr. Andrej Vojska, ki je društvu volil 400 K, za kar se je Matica njegovemu sinu pismeno zahvalila.

Dne 18. svečana t. l. je v Ljutomeru umrl Matičin ustanovnik in mnogoletni poverjenik, pisatelj in dekan Iv. Skuhala, ob čegar smrti se je dekan. upraviteljstvu izrazilo pismeno sožalje.

Dne 28. svečana t. l. je v Kranju umrl bivši večletni odbornik Andrej Zumer. Njegovega pogreba se je Matica udeležila po predsedniku, odbornikih: Hubadu, Kostanjevcu, Rutarju, V. Zupančiču in tajniku. Sorodnikom se je izrazilo pismeno sožaljenje.

Dne 3. sušca t. l. je v Pragi umrl češki rodoljub dr. baron Frančišek Ladislav Rieger, Matičin častni član. Iz predsedništva je Matica izrazila o tem po-

vodu njegovemu sinu pismeno sožalje. V »Zborniku« t. l. se bo pa iz peresa v Pragi bivajočega slovenskega strokovnjaka objavil njegov životopis.

Istega dne je v Smariju umrl dekan in poverjenik Matej Sitar. Dekanijekemu upraviteljstvu se je izrazilo pismeno sožalje.

Dne 5. sušca t. l. je v Kandiji pri Novem mestu umrl sodni pristav M. Mrač, prelagatelj romana »Z ognjem in mečem«, dne 18. sušca pa Matična ustanovnika: notar Kavčič v Gorici in župnik Lapuh pri Sv. Barbari.

Zapisnik o 130. odborovi seji, ki sta ga pregledala in potrdila odbornika: župnik Finžgar in tajnik dr. Zbašnik, se odobri brez ugovora. Današnjemu zapisniku bosta overovatelja odbornika profesorja Novak in V. Zupančič. Na ogled sta tudi zapisnika o sejah knjižnega odseka z dne 16. prosinca in 28. sušca t. l.

Odobre se nagrade pisateljem, urednikom in korektorjem društvenih knjig za leto 1903 po nasvetu knjižnega odseka. — Knjige so se močno zakesnile in izidejo šele koncem prihodnjega meseca aprila. Vzrok je ta, da klišei za neko knjigo niso bili ob pravem času dogotavljeni.

Društveniki prejmo po šest knjig v obsegu 60 pol, namreč: 1. Zbornik. IV. letnik. Uredil L. Pintar. 2. Letopis za l. 1903. Uredil tajnik. 3. Vojvodina Kranjska. 3. snopič. Spisal Fr. Orožen. 4. in 5. Zabavne knjižnice XIV. in XV. zvezek. Uredil profesor A. Tavčar. 6. Knezove knjižnice IX. zv. Uredil predsednik.

Po dolgem razgovoru se odobri knjižni program za tekoče leto, namreč: 1) Zbornik V. letnik. Urednik L. Pintar. 2) Letopis za l. 1903. Urednik tajnik. 3) dr. K. Šrekelj: Slovenske narodne pesmi. 7. snopič. 4) Slovenska bibliografija. Spisal dr. Fr. Simončič. 5) Zabavne knjižnice XVI. zvezek. Urednik prof. A. Tavčar. 6) Knezove knjižnice X. zvezek. Urednik predsednik.

Odobre se založne cene društvenim knjigam l. 1902.

Častna nagrada iz obresti Jurčič Tomšičeve ustanove za l. 1902 se prisodi pisatelju I. Cankarju za povest »Na klancu« (G. IX. zvezek Knezove knjižnice.)

Vložiti je prošnja za nakazilo državne subvencije pro 1903 in pa prošnja za zvišanje te subvencije odslej naprej, ker potee letoš prvo triletnje, za katero je bila leta subvencija devoljena.

Poročilo tajnikovo o knjižnih darilih (Bralno društvo v Vodmatu, knjižnica v tukajšnji kazalnici, Srečko Habermann, Bernard Pintar, Ferdo Lovrenčak, Bralno društvo v St. Pavlu v savinjski dolini, Solsko vodstvo v Žetalah, Mestna realka v Idriji, Katoliško slov. izobraževalno društvo v Ribnici, »Irija« v Pragi, »Zarja« v Gradcu, Bralno društvo v Sevnici, Slov. izobraževalno društvo v Studencih, Solsko vodstvo na Vidmu, Klub slovenskih tehnikov na Dunaju in Solsko vodstvo na Raketu) se vzame na znanje.

Istotako tajnikovo poročilo o poverjeništvih. Novo poverjeništvu se je osnovalo za Sostro; nove poverjenike so dobili: Smohor, Mokronog, gorisko bogoslovje, Smartno pri Litiji; prenehalo je poverjeništvu v Rojanu pri Trstu. Nova poverjenika imata dobiti: Smarije in Ljutomer.

Od zadnje seje je društvu pristopilo 183 novih udov, za lansko leto pa udnino vplačalo 2800.

Knjižnica je narasla za 261 knjig, zvezkov in časopisov.

Na znanje se vzame, da je dolg na bivši Matični hiši izplačan, izknjižen in dotična glavnica v hranilnici naložena.

Ko se reši še dvoje vprašanj notranjega značaja, zaključni predsednik sejo ob pol osmih zvečer.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. aprila.

† Filip Abram, senatni predsednik najvišjega kasacijskega dvora na Dunaju, o katerega smrti smo včeraj poročali, je bil goriški Slovenec. Bil je tihega in mirnega značaja, priden delavec. S politiko se ni bavil, dasi so Nemci njegovo imenovanje vedno jemali za povod političnim napadom. Niso mogli trpeti, da bi Slovenec prišel do tako visokega mesta. Leta 1892 ga je grof Schönborn poklical v ministerstvo, kjer mu je bil pridelen referat o slovenskih in hrvaških razmerah tudi iz Primorja in Dalmacije. Na pritisk Nemcev ga je grof Gleispach l. 1896 iz ministerstva prestavil h kasacijskemu dvoru, kjer je l. 1899 postal senatni predsednik.

Velik hrvatski shod v Brežicah? Graška »Tagespost« poroča iz Zagreba: »Za nedeljo od poslanca dr. Jož. Franka sklicani shod pod milim nebom je prepovedan. Sklicatelji so istočasno sklicali za prihodnjo nedeljo velik

meting v Brežice na Štajerskem. Pričakuje se velikanske udeležbe.

Umeščen je bil danes na župnijo Krško & g. Ivan Renier.

Duhovske vesti s Stajarskega.

Prestavljena sta: & g. Franc Bratušek, kaplan v Laporju, k Mariji Snežni pri Omurku in & g. Franc Lovrenko, kaplan pri Mariji Snežni, v Laporje.

Razpis del ob novi železnici.

»Wiener Zeitung« objavlja, da je razpisan natečaj za podzidanje, nasipanje in nadzidanje tira ob progi Podbrdo - Gorica - Šempeter železnice Celovec - Gorica - Trst. Ponudbe se sprejemajo pri c. kr. ravnateljstvu državnih železnic (Dunaj VI Gumpendorferstrasse 10) do 29. aprila 12 ure opoldne. Pogoji in drugi pripomočki se lahko vpogledajo pri imenovanem ravnateljstvu ali pa pri gradbenem vodstvu v Gorici.

Velika eksplozija v Trstu.

Predvčerajšnjim se je v ulici Manzoni dogodila velika nesreča in sicer v hiši, kjer je bila v pritličju zaloga usnja in čevljev trgovca Fr. Granatelli ja, poleg te zaloge pa brivnica Edv. Grilla. Gospa Elizabeta Granatelli se je namreč zvečer podala v zalogo, da spravi tam nekaj naštalne. Ko je pa zažgala žgice, da bi prižgala svečo, je nastala silna eksplozija. Gotovo se je vnel plin, kateri je tekom več dni, ko je bila zaloga zaprta, spuščal iz cevi. Eksplozija je bila tako silna, da je železna vrata (roulet) zalog odtrgala in vrgla na nasprotno stran ulice. Granatelli pa je, dasiravno močno ožgana, vendar mogla pobegniti na plano. Nadalje je eksplozija podrla tudi steno, ki je ločevala Granatellijevo zalogo od brivnice. Na to je v obeh prostorih nastal požar, ki je vse, kar je bilo notri, v kratkem uničil. Razum gospe Granatelli bile so ranjene še štiri druge osebe, ki so se v trenutku eksplozije nahajale v Grillovi brivnici. Došli ognjegasci so pogasili požar in tako zabranili, da se ni razširil.

Defraudacija v Gradcu. Adjunkt pri zastavnici v Gradcu Janez Brodnik je poneveril 13000 K. Ko so mu prišli na sled, je denar povrnil. Z defraudacijo se je hotel rešiti oderuhov, katerim je pal v roke.

V spomin hrabremu vojaku. V Mariboru so te dni odkrili pred stolno cerkvijo spomenik korporalu dragoncu Venclu Karliku, katerega je na stolnem trgu v Mariboru l. 1809 doletela junaska smrt. Spomenik je bisgoslovil knezoškof dr. Napotnik, nakar sta govorila generalni major Szilvinyi in župan dr. Schmitter.

Kaznovani dijaki. Iz Zagreba se poroča, da so 70 dijakom, ki so se udeležili demonstracij, ustavljeni dohodki iz ustanov. Tudi prosta hrana pri dijaški mizi jim je odtegnjena. Revnim dijakom bi bilo tako nadaljevanje študij nemogoče, toda opozicijske stranke so prišle denarno akcijo na korist teh dijakov.

V Sori utonila je triletna hčerka posestnika Antona Morguča iz Škofje Loke.

Ogenj. Iz Mladevina se poroča, da je ondi pogorel skedenj v Ameriki se nahajajoče posestnice Marije Oberč in njeno poslopje. V hiši je stanoval mizar Franc Komatar iz Savelj pri Ljubljani. Škode je 1500 kron. Zažgali so otroci, ki so se igrali z žvepljenkami.

Umrl je v Šmartnem pri Litiji posestnik Matija Hostnik. Eden njegovih sinov je župan v šmartinski občini, eden je profesor na Ruskem, mlajši pa je umrl kot bogoslovec v Ljubljani; njegova hči je prednica Marijine družbe. Pokojni je bil vzgleden katoličan, ki je vestno opravljal svoje krščanske dolžnosti. Naj počiva v miru!

Novo šolo bodo letos zidali na Vrhpolji pri Vipavi. Solska stavba, katera bode v lepem modernem slogu zidana, bode letos že toliko dovršena, da se bode pričetkom prihodnjega šolskega leta lahko v njej poučevalo.

Samomor 70letnega starčka. 70letni posestnik Janez Petek v Radvanju pri Mariboru si je prerezal v detretek po noči z britvijo vrat. Poklicani zdravnik mu je zašil rano. Vzrok samomora je bolezen.

Orožnik otel ženo smrti. Prejšnji mesec je sta Marija Gajer, doma iz Rogoznice pri Mariboru, zvečer proti domu. Po nesreči je vsled teme in nepazljivosti padla v neko mlako. Žena je začela kričati na pomoč, toda nihče si ni upal v mlako, ki je precej globoka in na obrežju močvirna. V tem je prišel orožniški postajevođa Mileret iz Slinvice, ki je bil v bližini v službi in je skočil takoj v vodo ter rešil potapljajočo Gajer z nevarnostjo lastnega življenja.

Prodaja smodk v gostilnah. Vsled odloka finančnega ministerstva bodo morali gostilničarji smodke ravno tako drago kupovati, kakor jih prodajajo. Seveda trpijo gostilničarji s tem škodo ter se je v ta na-

men v Mariboru že podalo odposlanstvo gostilničarjev k finančnemu ministru, da prosi za odpravo tega odloka.

O pogrebu g. dr. Hinko Šukljeja se še poroča iz Celja: Udeležba je bila velikanska. Sprevod se je vil od kolodvora skozi mesto ob sviranju žalne koronice narodne godbe. Pred krsto so šle razne korporacije in društva, med temi »Pevsko društvo« in »Sokol« z zastavama. Za sokolsko zastavo je korakalo 30 Sokolov, kateri so spremljali ranjkega peš do Žilca. Moški zbor celjskega »pevskega društva« je zapel na kolodvoru žalostniki: »Bogor mu« in se izven mesta poslovil od dr. Šukljeja z »Nad zvezdami«. Bil je to pogreb, kakoršnega še Celje ni videlo. Bdi vrlenu narodnjaku lahka zemljica rodna! Pri pogrebu dr. Šukljeja je pokazal mestni urad celjski svoje nasprotstvo do Slovencev. Prepovedala se je vsaka udeležba narodnih društev, dovolilo se ni niti petje, da celo preprečiti se je hotelo, da bi se truplo iz celjskega kolodvora peljalo k počitku. V zadnjem trenutku dosegli so še le Slovenci brzojavno privolitev iz Gradca! Tako daleč gredo Nemci!

Velika tatvina na železnici. Med Pragskim in Budimpešto je izginilo v poštne ambulancnem vozu iz denarne vreče 30.000 kron denarja in vrednostnih kuponov za 8000 kron. Tatvine sumljiv je bil poštni sluga Jozef Popovc, ki je že pri prvem zaslišanju priznal tatvino. Zaprti so tudi njegovo ženo.

Nov most čez Savo. Nadinženir Kirchschlager iz Ljubljane bo sezidal pri Trbovljah most čez Savo, ter mu je na mestništvu v Gradcu dovolilo pobirati mitnino.

Prememba posestva. Ljubljanski obč. svetnik g. Jož Turk je kupil posestvo Dob na Dolenskem od gospe Marije Koprivnikar iz Ltnje.

V Hotiču pri Litiji je berač Matevž Tomšič, star 60 let, vkradel kajžarju Matevžu Zupaniču iz omare okoli 120 kron denarja. Prišel je v hišo beračiti in ker ni bilo nikogar notri, je odprl omaro in vzal denar.

Važno za trgovce in pisarne. Pričenši s 1. aprilom je omogočeno, da si dajo zasebniki na svoje poslovne zavitke na Dunaju pri osrednjem kolkovnem uradu (Zollamtsstrasse 5) vtisniti poštne znamke po 3, 5, 6, 10, 20 in 25 v. ne da bi jim zato narasli kakšni posebni stroški. S tem odpaše predvsem neprijetne prilepljanje znamk.

Avtomobili na istrski železnici. V Poreču je bil shod županov, ki so zahtevali, da se na istrski železnici uvede tudi promet z dvema avtomobiloma.

Za zgradbo protestantske cerkve v Opatiji je cesar daroval pet tisoč kron.

Ljubljanske novice.

Lepi vspehi krščansko-socialnih železnicarjev. Po tožbi »Verkehrsbund« je vendar g. Leop. Probevšek, ki se je lansko leto ponesrečil in je za delo popolnoma nezmožen, pa dobival doslej le 45% odškodnino od zavarovalnice zoper nezgode, dobil 90% svoje plače, da more živiti sebe in družino. G. Ferd. Gabrič pa je posredovanjem tega društva, ker se je ponesrečil, da ni zmožen za delo, pa je doslej dobival samo 12 gl d. zavarovalnine na mesec, dobil tudi 90% svoje plače. Železnicarji, kdaj je socialno demokratsko železničarsko društvo tako delovalo v korist svojih članov? Zato železnicarji vsi v »Verkehrsbund«! V mesecu marcu je pristopilo k »Verkehrsbund« nad 500 udov, tako, da steje sedaj že čez 5500 udov.

Narodno radikalni akademiki kranjski bodo imeli sestanek v Ljubljani 4. malega travna. Na dnevnem redu bo med drugim dogovor o ferijalni organizaciji in o pripravah za prvi veslovenski shod narodno-radikalnih dijakov, ki se ima vršiti letos po leti.

Pevsko društvo »Ljubljana« poleti v nedeljo popoldan 5. t. m. v Šent Vid k Crmanu. V slučaju neugodnega vremena se zbera zvečer pevci v gostilni »Miramar«.

Napad v Mostah. Včeraj okoli 9. ure zvečer vračal se je po Zaloški cesti pleskar Miha Miklavc domov. V Mostah pritekel je za njim mizarški pomočnik Anton Siška, star. v Predovičevi hiši v Mostah in ga je brez vsakega povoda napadel in sunil z nožem v lice tik desnega očesa. Miklavc je težko ranjen in so ga morali prepeljati v bolnico. Siško so orožniki še ponoči aretirali in ga peljali v zapor k deželni sodnji.

Planinski večer. Kakor smo že poročali, priredi »Slovensko planinsko društvo« v soboto dne 4. aprila t. l. planinski večer v »Narodnem domu«. Začetek ob 8. uri zvečer. Na tem večeru bo predaval društveni podnačelnik g. dr. Tomišek o potovanju na Grintavo in Kočno. Snov predavanja bo gotovo marsikaterega hribolazca, ki je že bil na Kamniških planinah, ali pa v kratkem iti namerava, zanimala, tembolj, ker imamo te planine vedno pred očmi. Zanimivo pa bo predavanje tudi zaradi tega, ker bo predaval

hribolazec, ki je vsled svoje spretnosti v planinah dobro znan. Slišali smo ga že večkrat in vselej nas je njegovo predavanje zabavalo in za hribolazstvo navduševalo.

Rešilna postaja. Meseca marca t. l. je rešilna postaja intervenirala pri 36 slučajih nezgod in ster: pri 16 moških in 20 ženskah. Slučaji so bili: transport bolnikov v 15 obolenosti in calabelosti 9. kap 3, krvavenie 1, težek porod 1, odrobljenje roke 1, odrobljenje noge 3, vdobljenje reber 1, zmedkanie života 1, nesrečen padeo 1, udarec 1. V prvem četrtletju je rešilna postaja intervenirala 106 krat.

Pred justičnim postopkom postavili so dve železni stojali, v katerih enega bo de prišla izdelana nova ura, po kateri se bo strankam, ki bodo imele opravila pri sodišču, ravnati. V drugo postavijo pa sličen aparat, ki bo pa kazal točno datum (dneve in mesece z letnico vred). — Zdaj postavljajo tudi že uro v stolpu dež. dvorca proti Vegovim ulicam.

Izgubljeno. Na sv. Jakoba trgu je izgubila danes dopoludne neka gospa 15 kron.

Kotiček za liberalce.

Solze to čišči goriška »Soča«, ko upre svoje poglede na Francosko. Kako so nam naprej Francozi! vzdihuje. O, da bi tudi v Avstriji prišli kmalu zlati časi, ko bi si liberalci delili cerkveno posest. To bi bilo nekaj izbornega, ako bi naši liberalci pri svojih pojedinah pili iz zlatih kelihov, kakor kralj Balzacar. »Soča« vzdihuje, zakaj Combes ne sedi na avstrijskem prestolu in toži: koliko smo mi zadaj! A potolži se, list za goriške surovine! kmalu bomo mi naprej, kajti samostani bodo prišli še nazaj na Francosko, Combes pa, če bo enkrat padel, ne pride nikdar več na stolček!

Narodni ponos. Kako junško se je včas boril »Narod« za narodnost! V čas slovensko-nemške zveze mu je to junštvo upadlo, in v ponedeljek smo brali v njem klavno izjavo: »Naša popustljivost je tudi kriva, da je nastala med nami neka nemška in nemškutarska klika, ki se je zavezala, da ne izpregovori konsekvntno, ali kakor sami pravijo, principijelno z nobenim Slovincem, ki zna nemško, nobene slovenske besede. In to se godi res na tako konsekvnten način, da si ne moremo druzega misliti, kakor da so si ti gospodje med seboj obljubili, da bodo na ta način prezirali in zaničevali naš jezik. Mi pa, uboge ponižne slovenske pare, udajemo se z malo izjemami temu pritisku«. Res je malo izjem med nami liberalci, kajti vaše vodstvo vas je prodalo tej kliki. Glej Tržič in Jesenice!

Književnost in umetnost.

Vabilo k občnemu zboru »društva za krščansko umetnost« v četrtrek, dne 16. aprila 1903, ob 10. uri zjutraj v zborovalnici knezošk. duhovskega semenišča (2. nadstropje). Vspored: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Slučajnosti. 4. Volitev novega odbora. — *J. Morebitni samostalni predlogi društvenih članov naj se vsaj 8 dni poprej odboru naznajo. Ljubljana 3. aprila 1903 Društveni odbor.

Izpred sodišča.

Zavržena pritožba nitčnosti. Višje deželno sodišče v Gradcu je zavrnilo pritožbo v Celovcu obsojenega Maška, ki se je pritožil proti odmeri kazni.

Balkan.

Balkanski »Herrenvolke«. Tudi Balkan ima svoj »Herrenvolke«, kateri hoče vse pravice zase, drugim pa nobenih ne priznava. Ti so Arnauti, kateri mislijo, da so drugi narodi zato, da delajo, Arnaut pa za to, da kavo srebrije in na račun drugih dobro živi. Sultan jih je za njihove »zasluge« proti Slovanom imenoval in odlikoval s častnim naslovom »moji lastni sinovi«. Ti »lastni sultanovi sinovi« pa zdaj tudi svojega »lastnega« očeta ne poslušajo, ako jih nagovarja k redu poštenih ljudi.

V lojiču pri Prizrenu so sklicali Arnauti zadnji protestni shod proti nameravnim reformam. Bilo jih je do 6000. Sklenili so, da reform ne marajo in se z oboroženo silo uprō, ako bi jim jih kdo hotel usiliti. Oni hočejo biti gosposki narod s predpravicami in nikakor ne dopuščajo, da bi jim bili kristjani enakopravni. Zato zahtevajo tudi, da se iz policijske službe odstranijo vsi kristjani in nadomeste z mohamedani. Teh kristjanov je vseh skupaj samo 20; iz tega se vidi, kako silno nestrpni so Arnauti. — Oni hočejo politiko »grošev in knčov« izvajati do zadnjega. Človek bi mislil, da ima pred seboj kranjske liberalce! Nam vse, drugim nič!

To resolucijo so brzojavili sultanu, Hilmi-paši in mutesarifu Djelalpaši. Deputacija je

poslednjemu še posebej izjavila, da, ako hitro ne izpuste kristjanov iz službe, bodo Arnauti udarili na Prizren in ga oropali. Tako se govori po arnavtski! Mutešarif jim je pa odgovoril, da je mesto zavaroval z vojaki in topovi; Arnauti lahko pridejo, spremem jim je pripravljen! Tudi čamsi paša iz Mitrovice je pripravljen, da pride na pomoč.

Arnauti ubijajo. Ker so Arnauti dobili tak odgovor, so planili po posameznih krščanskih Srbih, katere so mogli zalotiti. V Peči je razbojnik Ajdar Balja umoril seljaka Miloša Babiča na stopnicah sodnega poslopja. Tam so umorili še enega Srba in neko dete vrgli v vodo, da je utonilo. V Kuzminu na Kosovem so umorili bogatega Srba Laza Milanovca. Povabili so ga na večerjo in vrdajočega se zavrtno ubili.

Most vzhodne železnice, katerega so razdirali vstaši, je oddaljen 33 klm. od Drinopolja in 3 klm. od Mustafa paše. Eksplozija je bila ob trideletni uri ponoči. Poškodovan je samo srednji steber. Brzovlak so še pravočasno zadržali v Mustafapaši. S Gurno zamudo je prišel v Carigrad. Ravnatelj vzhodne železnice Gross je od vlade zahteval najstrožjega vojaškega nadzorstva, da se taki napadi preprečijo.

Krvavi boji. Pri Vučitrnu in Mitrovici so Albanci ropali krščansko prebivalstvo in kajmakama vjeli. Prišlo je na to do boja med njimi in vojaštvom, katero je rabilo topove. Albanci so se umaknili z velikimi izgubami. — Turška vlada je poklicala več praporov iz Male Azije. — **Atentat na ruskega konzula** v Mitrovici, Šerbina, je izvršil albanski vojak. Pri boju v Mitrovici je padlo 50 Albancev, 50 je ranjenih. Turk so dve uri streljali s topovi. Bila je prava bitka. Albanci so oropali cerkev in samostan v Vučitrnu. Srbske prodajalne in šole so zaprte. Vlada pošlje v Mitrovico še tri prapore vojakov.

Celo selo uničeno. V makedonski občini Karbinou pri Skoplju se je skrilo 25 vstašev. Turška vojska je zanje zvedela, in 1000 mož s 6 topovi je prišlo pred Karbinac. Ponoči so selo obsipali z granati. Zjutraj je udrlo vojaštvo v selo in pobilo v njem vse prebivalstvo do zadnjega človeka. Selo, ki je štelo 40 hiš, je izginilo z zemeljskega površja. Vse je razdejano in požgano.

Na sultana je naredilo velik vtis pismo nekega bolgarskega vstaše, kateri mu našteva albanske grozovitosti. »Če teh neznosnih razmer ne boste z reformami odpravili«, grozi vstaš, »bomo mi Bolgari na Turkih vse to storili, kar so oni na nas zakrivali: mi vam bomo poklali žene pri ognjišču in otroke v zibelkah.«

Na Grškem živi mnogo bolgarskih Makedoncev, ki so večinoma zidarji in tessarji. Ti so se preskrbeli z orožjem in hočejo planiti čez mejo, da pomagajo vstašem. Grška vlada je v sporazumu s Turčijo uka zala obmejnim oblastem, da morajo preprečiti prekoračenje meje, če treba, tudi z oboroženo silo.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Prepovedana dirka z avtomobili. Francoska vlada je prepovedala dirko z avtomobili, ki se je vršila v Nici, ker je pri dirki našel smrt grof Zborovski. — **Dvojboj.** V bližini Hamburga sta se dvojevala general Glabišer in kapitan Černajev. General Glabišer je težko ranjen. — **Stavec pesnik.** V Lille je umrl v 63 letu svoje starosti stavec Karol Mause, ki je bil znan in čislán pesnik. — **Angleška avtomobilna artilerija** ima doslej v rabi 100 takih strojev. Sedaj dobi še 40 novih. — **Dijaškinemiri** na Španskem so večji, kakor se je doslej poročalo. Vsa poročila iz Valencije španska vlada konfiscira. Te dni je v Valenciji še le topničarstvo moglo razprati dijaške demonstrante. — **Mednarodna razstava psov** bo 8., 9. in 10. maja v dunajski rotundi. — **Radi nezvestobe** svoje žene se je ustrelil v Lvovu trgovecki agent Črkovski. Prej je ustrelil ženo, a jo je samo lahko ranil. Bila sta šele pet mesecev poročena. — **Boj med delavci.** V Brombergu stavkajo zidarji in tessarji. Podjetniki so dobili v nadomestilo laške delavce, katere so stavkajoči napadli. Policija je posegla vmes z golimi sabljami. Več stavkajočih je ranjenih. — **Napad na učenjaka** Iz Adena se poroča, da so 120 milj od Adena Beduini napadli preiskovalca Buryja in njega ter njegovo spremstvo ranili. — **Napadalca na katedralo** v Genfu, anarhista Machetto, ki je položil pred katedralo bombe, so spoznali blaznim. Poslali so ga v blaznico. — **Stavkajoči v Rimu.** Včeraj je v Rimu hotelo okoli 1000 stavkajočih stavcev demonstrirati pred ministerstvom. Vojaštvo je demonstrante razpršilo. Vse tiskarne straži vojaštvo. — **Defraudacija** pri črnogorskih poštinih uradih. Ravnatelj črnogorskih poštinih uradov Popović je poneveril 200.000 frankov. —

Roparski umor. V Krakovem so v Orlovih ulicah našli neko 68letno starko s prerezanim vratom. Njena železna blagajnica je bila ulomljena in denar ukraden. — **Zopet potresi.** Štirideset vrst od Andišana so se zopet pojavili močni potresi. — **Novost pri avstrijski pošti.** Včeraj so na Dunaju izšle prve kuverte in karte z odtiskom novih poštinih vrednotnic. — **Ponesrečeni z rakoplovci.** V Budimpešti so se ponesrečili pri zrakoplovstvu bivši poslanec Ordody, ki je vsled poškodb umrl, in poslanec Kubik ter poročnik Kral, ki sta težko ranjena. — **Preiskava proti ruskem ugleduhu** dr. Osolinškemu v Lvovu je dognala, da je hotel Rusji izročiti načrte o mobilizaciji strateških avstrijskih železnic. — **Vseučilišče v Petrogradu** je uradno zaprto, ker so dijaki nastopili proti rektorju in senatu. — **Dvojega konkurenta** umoril je v Sarajevu mizar Dragičević. Zasadi je mizarju Kuludžiću nož v prsa. — **Veliki konkurzi.** V konkurzu je stara manufakturna tvrdka Glass v Budimpešti. Pasiva znašajo 400.000 kron. V konkurzu je prišla tvrdka Jakob Schwarz v Budimpešti z 800.000 kronami pasiv.

Izseljenci. L. 1901. se je iz Avstrije v Zružene države severoameriške izselilo 113.000 oseb, leta 1902. pa 172.000. Ta prirastek izseljencev ni v nobeni državi tolik, kakor v Avstriji.

Krščanstvo in masonstvo. Famosni Jaures, načelnik socialistov, s polnim ustni v francoski zbornici vpije, da morajo samostani vun iz Francije. Pred kratkim je pa še v prijaznem pismu se zahvaljeval dobrim redovnicam, katere so stregle njegovi težko oboleli materi. — **Eden poglavarjev** framasonstva je bivši predsednik francoske zbornice Bourgeois. In ravno zdaj bedita dve redovnici v Cannesu pri bolniški postelji njegove hčere. — **Waldeck-Rousseau** ne ve, kako bi dal duška svojemu liberalizmu. A njegova žena je morala pred nekaj dnevi preostati nevarno operacijo, a se ni dala operirati pod drugim pogojem, kakor da so jo prenesli v bolnico avguštnik, katere bo sedanj zakon pregnal iz Francije. Tako se kaže v svojih sadovih krščanstvo in liberalstvo. Izdajavci pri »Sloven. Narod« tega nočejo zapisati.

Pero vredno več kot 100.000 mož. Meseca marca t. l. je preteklo 20 let, odkar je zatisnil oči eden najodličnejših katoliških časnikarjev Luis Veuillot. On je takorekoč ustanovil katoliško dnevno časopisje na Francoskem. Kako je bil Veuillot na svojem mestu, pričajo besede papeža Pija IX., katere je izpregovoril, ko je poklonil Veuillotu zlato pero. Sv. oče mu je dejal v priznanje njegove odločnosti: »Vaše pero mi je več vredno, nego 100.000 mož!« Ko je Veuillot umrl, položil so mu na rakev pero in križ, za katerega se je boril do zadnjega diha.

Čakalnice na kolodvorih — čitalnice. S to novo napravo so pričeli v Halle na Nemškem. V odnotni čakalnici je 50 do 60 časopisov v raznih jezikih potujočemu občinstvu brezplačno na razpolago. Tudi po nekaterih drugih kolodvorih v Nemčiji vpelejo to hvalevredno napravo.

Giron se pritožuje. Neki bruseljski list poroča, da se Giron pritožuje, da mu je razmerje do saške prestolonaslednice prineslo le neprijetnosti in materijelno škodo. Giron pravi, da je z velikim samozatajevanjem in z velikimi žrtvami pomagal princozinji k begu in pri tem tvegalo celo svoje življenje, ker straže v kraljevem dvorcu biga bila lahko ustrelila. Za to ni dobil druzega, nego javen škandal. Giron pravi, da se govori o veliki svoti, katero je dobil za odpravnino, a v resnici ni dobil niti vse svoje, katero ima za tirjati za svoje poučevanje na saškem dvorcu.

Časnikarjem v pruskih zaporih se bo odsej boljše godilo. Doslej se z zaprtimi uredniki na Pruskem ni postopalo dosti bolje, kakor z navadnimi zločinci. Sedaj je prusko iustično ministerstvo odredilo za zaprte časnikarje znatne olajšave. Odelej bo dovoljeno zaprtim časnikarjem baviti se z duševnimi posli, ne bo jim treba več sprehajati se z ostalimi kaznjenci in celo po en časopis bo smel čitati vsak zaprti časnikar. Čitanje več časopisov pa ni dovoljeno.

Umetna odredba. V Ebreichsdorfu nedaleč od Dunajskega Novega Mesta je te dni sodnijski pristav de Pollak poslal neki dvojici, ki živi v konkubinatu, odredbo, da se tekom petnajstih dni mora poročiti, ali bode pa dvojico izgnal. Take odrebe bi bile tudi drugod umestne.

Splošna zveza poljedelskih združenj v Avstriji šteje 11 deželnih organizacij z 2500 združenji, mej katerimi je 2150 Ruffiznovih posejilnic.

V Gorici silno primanjkuje vode. Mestnemu vodovodu hočejo priklopiti še kromberški studenec, za katerega zahteva grof Čronini 14.000 kron. Komisijonirat hodijo pridno tudi v Čepovan, kjer tudi iščejo, kakor znano, vode za mesto. Kupiti hočejo svet na katerem so studenci.

Telefonska in brzojavna poročila.

Kranjskega deželnege zbora še ne bo.

Dunaj, 3. aprila. Danes je ministerski predsednik dr. Koerber naznanil kranjskim poslancem, da ne bo še sklican kranjski deželni zbor, in sicer ne zaradi težav, ki jih delata liberalni stranki.

Moravce, 2. aprila. Danes so bili pri občinski volitvi izvoljeni sledeči katoliško-narodni možje: Podžupani: Ign. Klopčič, Janez Pele, Jernej Kokalj, Jož. Kopač. Odborniki: Jan. Bergant, Jan. Bizjan, Fr. Bizilj, Mat. Cerar, Jur Štefan, Ign. Cerar, Jak. Koželj, Ant. Roglič, Ant. in Valent. Vesel, Jan. Mihelčič, Jan. Pergad, Ant. Prosenc, Mart. Učekar, Jož. Cegnar.

Dunaj, 3. aprila. (C. B.) Na interpelacijo poslanca dr. Šusteršiča glede sklicanja delegacij je danes odgovoril ministerski predsednik Koerber, da je za sklicanje delegacij v jeseni naravni razlog ta, ker so obema parlamentoma predložene obširne zelo važne predloge, katerih rešitev je vezana na določen rok, čemur bi škodovalo prekinjenje zborniškega zasedanja. — Zbornica nato razpravlja o vsenemškem nujnem predlogu glede stavke rudarjev.

Dunaj, 3. aprila. V današnji seji „Slovanske zveze“ se je sklenilo odločitev o prepornem vprašanju odložitosti do nalašč sklicane seje po Veliki noči. Večina klubova je za stališče, katerega zastopa dr. Šusteršič. Ko je v današnji seji dr. Šusteršič grajal netaktni nastop dr. Ploja, se v klubu ni nihče oglasil, da bi zagovarjal dr. Plojevo postopanje.

Dunaj, 3. aprila. Danes je imel državni zbor zadnjo sejo pred velikonočnimi počitnicami. Prihodnja seja bo 21. t. m.

Dunaj, 3. aprila. Iz Varšave se poroča privatno, da je revolucijska propaganda v stotisočeri izvodih razširila med vojaštvom proklamacijo, v kateri se pozivlja, naj brani ljudstvo tudi proti sovražniku njegovih prav, ki je v carizmu in v absolutizmu, ter se naj bori za konstitucionalizem. Zaradi te proklamacije je oblast aretirala v Peterburgu dva častnika, v Kijevu pa celo vrsto častnikov, med njimi tudi več uradnikov generalnega štaba.

Zagreb, 3. aprila. Še pred nedeljo se tukajšnja posadka pomnoži z vojaškimi četami iz Čakovca in Pečuha.

Celovec, 3. aprila. Stavka krojaških pomočnikov je končana. Dosegli so povišanje plače.

Budimpešta, 3. aprila. Bivši policijski minister v Košutovem ministerstvu, Madagara, ki je po bitki pri Vilagošu bežal v Ameriko, se te dni vrne sem po 54letni odsotnosti, star 92 let.

Berolin, 3. aprila. Iz Belgrada se poroča, da so tuji konzuli v Stari Srbiji v resni nevarnosti. Albanci so poslali sultanu poročilo, da ne odnehajo prej, predno se ne neha z uvajanjem reform.

Kodanj, 3. aprila. Nemški cesar se mudi tu na obisku danskega kralja.

Carigrad, 3. aprila. V Kumanovo in Ohridi so bili veliki nemiri. Ruski konzul v Skoplju je odpotoval v Mitrovico nadomeščat ranjenega svojega tovariša, kateremu je sultan poslal imenitnega kirurga. Število pri Mitrovici padlih Albancev se ceni nad 200 mož. Pri Mustafa paša so makedonski vstaši zopet poskušali izvršiti dinamični atentat, a se jim ni posrečil. Iz Male Azije so došli zopet turški vojaki, ki gredo v Mitrovico.

Carigrad, 3. aprila. Sultan je jako potrft, ker je bil ruski konzul v Mitrovici napaden, in je poslal k ruskemu poslaniku svojega velikega ve-

zirja prosit oprostjenja. Ruski konzul je pred svojim odhodom v Mitrovico dejal: „Ako bom ondi umorjen, pomenja to konec Turčije“.

London, 3. aprila. „Daily Chronicle“ poroča iz Carigrada: Albanci so že pred meseci sklenili, da umore ruskega konzula Ščerbinina v Mitrovici. Vlada je to vedela, a ga ni varovala.

Drobiž.

Klin s klinom. Dijak krojaču: Moister Nitka, ali mi morete narediti novo obleko? — Krojač: Meni ni ime Nitka. — Dijak: Nič ne de, jaz pravim Nitka vsakemu krojaču. — Krojač: To res nič ne škodi, gospod Pumpež. — Dijak: Dovolite, jaz se ne pišem Pumpež. — Krojač: Nič ne de, jaz pravim vsakemu dijaku Pumpež. — N. potreben jok. Salomon: Izak, zakaj si pa včeraj v sinagogi tako jokal? — Izak: Ko sem slišal besede: Prah si in v prah se boš povrnil, sem bil tako žalosten, da sem moral vekati. — Salomon: Ni treba jokati zaradi tega. Glej, če bi bil ti iz zlata in bi se izpremenil v prah, bi izgubil 100%; če si pa zdaj že prah ne izgubiš nič.

Umrlji so:

30. marca. Bernard Plankar, dilavec, 70 let, Reber 11, Emblysema pulm. Hydrops.
31. marca. Mar. Bajec, sprevednikova žena, 26 let, Jenkove ul. 2, Sepsis puerperalis. — Leopold Pust, tesarjev sin, 2 leti, Strelške ulice 15, Scropulosis, Bronchitis. — Ljudmila Frigidi, kramarjeva hči, 2½ let, Strelške ulice 15, ošice. — Fran Meglič, delavec, 20 let, Dolenjska cesta 5, jetika.
1. aprila. Boštjan Čič, bivši užitninski paznik, 74 let, Sv. Petra cesta 48, Carcinoma ventriculi. — Anton Curk, čuvajev sin, 1½ let, Strelške ulice 15, Morbilli. — Avgust Adamič, nadučitelj sin, 13 let, Sv. Petra cesta 81, Vitium cordis, Paralysis cordis.
2. aprila. Marija Morgutti, posestnica, 33 let, Strmi pot 2, Morbus Brightii Nephritis.

V hiralnici:

1. aprila. Franja Jenko, zasebnica, 72 let, Neoplasm abdomenis, Pneumonia.

V bolnišnici:

28. marca. Marija Jazbec, zidarjeva žena, 40 let, jetika. — Matevž Obreza, dninar, 56 let, Carcinoma ventriculi.
29. marca. Franja Svetina, delavka, 17 let, Appendicitis perforativa, Pneumonia bilater. — Anton Lenart, ubožec, 82 let, Paralysis cordis. — Franja Stembov, posestnikova hči, 2 dni. Haemorrhagia cerebri.
30. marca. Marija Rode, gostija, 83 let, ostarelost. — Ivana Turk, kajzarica, 40 let, srčna hiba.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
29. zveč.	729.0	6.4	sr. jzah.	del. obl.	0.0	
7. zjutr.	730.9	3.4	sl. jzah.	oblačno		
2. popol.	731.1	13.5	sr. svzh.	del. jasno		

Srednja včerašnja temperatura 7.0° normale, 7.1°.

Zitne cene

dné 2. aprila 1903.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	K 7.51 do 7.52
Rž za spomlad	6.84 „ 7.86
Oves za pomlad	6.17 „ 6.18

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7.39 do 7.40
Rž za april	6.66 „ 6.57
Oves za april	5.89 „ 5.90
Koruza za maj	6.12 „ 6.13

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.65 do 8.35
Rž južne železnice	6.75 „ 7. —
Ječmen	6.40 „ 7.40
ob Tisi	6.40 „ 7.75
Koruza ogrska	6.70 „ 7. —
Činkvant stari	7.25 „ 7.60
novi	„ „
Oves srednji	6.30 „ 7.50

Zahvala.

Povodom prebridke izgube našega nena-domestiljivega soproga, ozir. očeta, gospoda

Sebastiana Čič-a

užitninskega revidenta

nam je došlo od vseh strani toliko prisrčnih izrazov sočutja, da se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti, vsled česar izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo, ter se še posebno zahvaljujemo za obilno častno spremstvo na zadnjem potu dragega nam pokojnika, posebej pa še preč. duhovščini, dalje blagorodnim gospodom ravnatelju užit. zakupa P. Grasselliju, blagajniku Jos. Lavrenciču in nadzorniku Iga. Valentinčiču ter vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nas kakor koli tolažili v naši bridki izgubi. Iskreno zahvalo izrekamo konečno vsem darovateljem krasnih vencev. Bog jim povrni stotero!

Ljubljana, 3. aprila 1903.

Žalujoči ostali.

Dunajska borza

[dné 3. aprila.

Skupni državni dolg v notah	100.76
Skupni državni dolg v srebru	100.76
Avstrijska zlata renta 4%	121.85
Avstrijska kronna renta 4%	101.15
Ogerska zlata renta 4%	121.85
Ogerska kronna renta 4%	99.60
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gl.	16.05
Kreditne delnice, 160 gl.	673.75
London vista	239.90
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117. —
20 mark	23.40
20 frankov (napoleonidor)	19.06½
Italijanski bankovci	95.45
C. kr. cekini	11.29

Za Marijin mesec maj in praznike Matere Božje priporočamo

Janez Pogacnik:

Dvanajst Marijinih pesmij za mešan zbor.

Cena partituri 50 kr., posameznim glasovom 10 kr.

Katol. Tiskarna v Ljubljani.

Sedlarskega vajenca

vsorejme sedlarski mojster Fr. Wisjan v Ljubljani, Rimska cesta št 11, kjer se proizvedo podrobni pogoji. 424 3-1

Bronza, tekoča, v poljubni boji, je najboljša in najpripravnejše sredstvo za pozlačenje in bronžiranje vsakovrstnih predmetov ter daje najboljši leskin trajnost. Tudi bronzni prašek se dobi v prodajalnici ojnatih barv trdke BRATA EBERL v Ljubljani, Franciškanske ulice.

Vnanja naročila po povzetju. 524 2 12-8

Solnčnike

421 v največji izberbi 9-1

po najnižjih cenah priporoča

L. Mikusch

v Ljubljani, Mestni trg 15.

Važno za gospode!

Novo!

Novo!

Vljudno naznanjam, da sem v 1. nadstropju svoje trgovine

Pred škofijo števil 7

otvoril

posebni oddelek za vsakovrstno sukneno blago

ter sem se potrudil, svoje skladišče dopolniti s najnovejšim, najmodernejšim tu- in inozemskim blagom od najfinjše do najceneje vrste, tako da sem v prijetnem položaju ustreči vsem zahtevam.

Poskusite enkrat, ako kaj potrebujete, s mojim vsakovrstnim suknem blagom in prepričali se bode, da Vas bode zadovoljila moja velika izbira, kakor tudi kakovost in cene kar najbolje.

K prijaznemu ogledu vabi najljubnejše

J. Grobelnik, Ljubljana.

Blago iz lanske sezije 20% in sukneni ostanke 30% ceneje.

305 10-9

Vzorci na deželo zastoj.

Naročila sprejemajo se na donavske krape *** fogaše iz Blatnega jezera do ponedeljka, in smuče ***** 6. aprila zvečer

Po kapucinskem načinu namočena

polenovka

dobiva se celi veliki teden vedno sveža

kakor tudi

graške in praške šunke v priznani dobri kakovosti in po najnižji ceni.

!Sunke se na željo brezplačno kuhajo!

JOS. MURNIK, Ljubljana, špecerijska in delikatesna trgovina z vinom.